

Secretariaat:

Postbus 9
9790 AA TEN BOER

Telefoon (050) 303 97 97
secretariaat@groningergemeenten.nl

KvK : 40038854
IBAN: NL79 RABO 0106 6211 30

Ons kenmerk: 20019/FIN/TS

Uw kenmerk :

Betreft: Financiële positie Groninger gemeenten

Aan: Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Ten Boer, 25 juni 2020

Geachte leden van de Tweede Kamer,

De gemeenten in de provincie Groningen staan voor meervoudige uitdagingen op sociaal-maatschappelijk en economisch gebied. De afgelopen tijd zijn we samen als Groninger gemeenten, verenigd in de Vereniging van Groninger Gemeenten, opgetrokken om de beweging te maken naar structurele versterking van de regionale economie en de samenleving. De position paper van de VNG onderschrijven wij ook als Groninger gemeenten maar wij willen u ook graag onze eigen afwegingen meegeven.

Het is onze ambitie om inwoners en ondernemers perspectief te bieden, door onze sterke punten te benutten en te profiteren van de kansen die onze provincie te bieden heeft. Op dit moment worden we echter geconfronteerd met een combinatie van zoveel omstandigheden, dat de tekorten op onze begrotingen in rap tempo oplopen. Dat neemt zodanige vormen aan, dat we dit alleen nog kunnen dragen door drastische maatregelen te nemen. Met rechtstreekse gevolgen voor het welbevinden van onze inwoners.

Lokale samenleving valt uit elkaar.

In grote delen van de provincie is nog steeds sprake van relatief veel werkloosheid, armoede en een lage sociaaleconomische status. Dit speelt -helaas- al decennialang en loopt door generaties heen. Desondanks is er een cultuur ontstaan van zelf zaken met elkaar te regelen en aan te pakken. Juist door ons "noaberschap" is sprake van een fijnmazige samenwerkingsstructuur met lokale onderlinge hulp en steun.

De Groninger gemeenten ondersteunen en faciliteren daarin de inwoners met raad en daad en financiële middelen. Wij vinden het een goede beweging om zorg dichterbij de inwoners te kunnen organiseren. Zoals bekend is het sinds de decentralisaties van 2015 voor de meeste Groninger gemeenten steeds moeilijker om hun begroting sluitend te krijgen. Een groot deel van de reserves is ingezet, er is fors bezuinigd en de belastingen zijn veelal fors verhoogd. Met te weinig middelen kunnen we onze inwoners onvoldoende ondersteunen of moeten keuzes maken in het sluiten van voorzieningen of andere rigoureuze bezuinigingsmaatregelen.

Beroep op zorg en ondersteuning neemt toe.

Om de forse tekorten op het sociaal domein op te lossen, werken de Groninger gemeenten versterkt samen om de nieuwe taken goed en waar mogelijk tegen lagere kosten uit te voeren. Sterker nog: het aantal jongeren en volwassenen dat zorg of ondersteuning nodig heeft neemt toe. Dit doordat er nu meer jongeren in beeld zijn door gemeentelijke sociale teams en zij onze hulp gemakkelijker weten te vinden. Als gemeenten zetten we alles op alles om niemand tussen wal en schip te laten vallen.

Landelijke ontwikkelingen maken de financiële situatie nijpender.

Landelijk beleid zoals de invoering van het abonnementstarief Wmo, de korting op de SW-subsidie en de opschalingskorting maken de financiële situatie van de gemeenten nog nijpender. Tegelijkertijd spelen de problemen op het gebied van stikstof en PFAS, waardoor projecten worden afgeblazen, werkgelegenheid verdwijnt, woningbouw wordt uitgesteld en belasting wegvalt. De combinatie van al deze ontwikkelingen pakt extra hard uit voor onze provincie, vanwege de kenmerken van de bevolkingskrimp en vergrijzing, de hoge werkloosheid, de lage sociaaleconomische status en de aardbevingsproblematiek.

Na de zomer worden de uitkomsten van de herijking van het gemeentefonds bekend. Deze herverdeling is noodzakelijk omdat de huidige verdeling van het gemeentefonds niet meer als passend ervaren wordt. Het herverdelen van de middelen gaat per definitie gepaard met herverdeeffecten. Echter herverdelen alleen is niet genoeg. Voor voldoende (financieel) draagvlak van het nieuwe verdeelmodel is het essentieel dat de omvang van het gemeentefonds toeneemt. De Groninger gemeenten zijn niet in staat negatieve herverdeeffecten op te vangen zonder dat dit directe gevolgen heeft voor onze inwoners. Daarom doen we een dringend beroep op u om de negatieve herverdeeffecten te dempen door de koek te vergroten.

Ingrijpende maatregelen nodig om begroting sluitend te maken.

Op dit moment worstelen alle gemeenten om hun begroting sluitend te maken. In veel gevallen kan, door de vele onzekerheden, een gedegen behandeling in colleges en gemeenteraden, ook voor het meerjarenperspectief, niet plaatsvinden. De coronacrisis is daarin natuurlijk een belangrijke factor. Het Rijk geeft aan alle kosten te vergoeden. Wij zijn blij met deze toezegging. Maar de vraag is hoe, wanneer en of dit ook geldt voor maatregelen die gemeenten zelf hebben genomen. Niet alleen voor de gemaakte kosten, maar ook nog voor de te maken kosten als gevolg van de coronacrisis.

Als Groninger gemeenten helpen we de inwoners en lokale ondernemers naar ons beste vermogen bij deze crisis. Dit zorgt er echter wel voor dat onze financiële positie nog nijpender is geworden. Voor veel gemeenten bieden alleen zeer ingrijpende maatregelen een oplossing voor een sluitende begroting. Of er volgt toezicht van de provincie, waarna de ingrijpende maatregelen alsnog toegepast moeten worden. Hoe dan ook betekent deze situatie een aanslag op de slagkracht van de gemeenten en daarmee op de leefbaarheid voor onze inwoners.

Daarom: structureel extra middelen in het gemeentefonds.

We doen er alles aan om na de coronacrisis weer de weg omhoog te vinden, maar dit kan alleen met voldoende middelen. Naast de opgaven in het sociaal domein, staan wij als Groninger gemeenten ook aan de lat bij de brede opgaven op het gebied van economie, cultuur, recreatie en toerisme, energietransitie, woningbouwopgaven en klimaatadaptatie.

Als gemeenten vragen wij u om ons in staat te stellen onze taken goed en gedegen uit te voeren. Wij voelen ons als lokaal bestuur nauw verbonden met onze inwoners. Om onze taken goed uit te kunnen voeren, vragen wij u om voldoende financiële middelen voor de dienstverlening aan onze inwoners.

Minister Ollongren stuurde uw Kamer op 22 juni 2020 een brief, in reactie op de motie Van der Graaf/Van der Molen, die de Minister opdroeg inzichtelijk te maken wat de financiële effecten van Rijksbeleid op de gemeentefinanciën zijn. In haar brief geeft de Minister aan dat gemeenten geen probleem hebben met hun financiële- en schulddispositie en dat het van belang is dat exploitatietekorten niet van structurele aard worden. Zij ziet daarin een rol voor een volgend Kabinet.

Verder zegt ze toe een onderzoek in te stellen om betrouwbare actuelere informatie over de financiële positie van gemeenten te krijgen en de mogelijke doorwerking hiervan op de gemeentelijke voorzieningen. Wij herkennen ons niet in het beeld dat door de Minister wordt geschetst. De afgelopen jaren hebben wij al diverse pijnlijke en ingrijpende keuzes moeten maken om preventief toezicht te voorkomen. Ook voor de toekomst maken we ons grote zorgen om onze financiële positie, de rek is eruit.

Het door de Minister gebruikte argument dat veel gemeenten de laatste jaren positieve rekeningresultaten hebben laten zien, wat aan zou tonen dat gemeenten nauwelijks financiële problemen kennen, is in onze ogen een veel te simpele en rooskleurige weergave van de werkelijkheid. Wij blijven daarom de ernst en urgentie van onze financiële situatie benadrukken, bij de Minister en bij uw Kamer.

Uitnodiging

Graag willen we aan u onze voorbeelden van 'noaberschap' in de praktijk laten zien. Wij hebben innovatieve ideeën om op een zowel nuchtere als creatieve manier zaken aan te pakken.

We willen dan met u bespreken waar Groninger gemeenten in de dagelijkse praktijk tegenaan lopen, wat de directe gevolgen zijn van de doorwerking van het Rijksbeleid in onze gemeentelijke begrotingen op onze inwoners en ondernemers.

Binnenkort nodigen wij u uit voor een werkbezoek aan onze provincie.

Graag laten wij u met eigen ogen zien hoe het reilt en zeilt in de Groningse praktijk van alledag om daarna het gesprek hierover met elkaar aan te gaan.

Nadere informatie

Indien u nog vragen heeft of nadere informatie wenst, kunt u contact opnemen met drs. T.G. Sprenger, secretaris van de Vereniging van Groninger Gemeenten. U kunt hem bereiken via telefoon 06-55 79 76 59 of via e-mail t.sprenger@groningergemeenten.nl.

Met vriendelijke groet,

Namens de colleges van alle Groninger gemeenten:

Gemeente Appingedam
Gemeente Delfzijl
Gemeente Groningen
Gemeente Het Hogeland
Gemeente Loppersum
Gemeente Midden-Groningen
Gemeente Oldambt
Gemeente Pekela
Gemeente Stadskanaal
Gemeente Veendam
Gemeente Westerkwartier
Gemeente Westerwolde

De Vereniging van Groninger Gemeenten,

Ard van der Tuuk
Voorzitter

*Cc: VNG t.a.v. de heer L. Geluk, Algemeen Directeur
Het ministerie van BZK, t.a.v. Minister drs K. Ollengren
Het ministerie van Financiën t.a.v. Minister drs. W. Hoekstra*